

žanra-horrorja, da je prišel do nujno potrebnega suspenza, in torta je narejena. V tem ni nič slabega, Anne in Serge Golon pa Jackie Collins pa še marsikdo drug Kingu ne sežejo do kolen. Problem je drugje. V slovenski travmi, ki hoče iz uspešnega pisca bestsellerjev narediti blaženi vzor in vzorec. Nekaj izkušenj z literarno zgodovino in teorijo vendarle imamo. In vsak povprečen diplomirani komparativist bo moral za malo malico, tako rekoč kot popoldansko literarno vajo, analizirati Kingovo literaturo do njenih zadnjih, niti najmanj skritih postopkov. Gre seveda le za postopke. In tu mi je nelagodno. Ko J. M. Simmel napiše svojih dvajset (uspešnih) knjig, se nikomur niti ne ljubi, da bi razkrival njegovo pisateljsko tehnologijo, tako razvidno je vse skupaj. Ko pa se istega poloti Stephen King, vsi padejo na kolena.

Z eno besedo, strah pred provincializmom je gotovo bližnjica v najhujši provincializmu. Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in bogu, kar je božjega. V redu. Samo nikar biti bolj papeški od papeža. Uspeh je uspeh, literatura pa literatura. Bo kdorkoli za ceper bolj svetovljanski, če bo ves svoj teoretski arzenal vpregel samo zato, da bi bil za vsako ceno *up to date*? Lahko se duhovno preselimo v New York ali Kalifornijo, ampak kolikor vem, se v zgodovini selitve duš niso kaj posebno obnesle.

Naj mi bo dopuščen ščepec konservativnosti in ljudomile distance.

Jaša Zlobec

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V dvojni številki (7–8) zagrebškega Foruma je njegov glavni in odgovorni urednik pesnik Slavko Mihalič prevedel dvajset pesmi Marka Kravosa s skupnim naslovom po eni izmed njih *Po porazu, po magi*. Slavko Mihalič, ki je izkušen prevajalec slovenske poezije, se je pri izboru Kravosovih pesmi odločil za nekoliko širši časovni razpon. Sicer pa je ta številka tudi v znamenju osemdesetletnice Petra Šegedina, ki ima v uvodu objavljeno zgodbo z naslovom *Ničnost, gnezdo svetov*, posvečeno Radoslavu Tasovcu; ta je pisal v prvi polovici stoletja. »A pokojna Pavulina« – s tem naslovom, ki označuje značilne začetke Šegedinovih novel, se oglašja Ivo Frangeš, ki je tako kot Tomislav Sabljak svojo v nadaljevanju objavljeno *Epifanijo nedeljskega popoldneva* Petra Šegedina prebral na posvetovanju v Društvu hrvaških književnikov. To društvo objavlja tudi svojo izjavo ob napetih mednacionalnih odnosih v Jugoslaviji, političnih procesih in zlorabah pooblastil.

Ob dvestopetdesetletnici rojstva Dositeja Obradovića prinaša dvojna številka (7–8) sarajevskega Izraza prispevek Vojislava Maksimovića o Obradovičevih pismih v literarni obliki. Kosta Milunović v svojem prispevku razčlenja medsebojna razmerja in spopade med Dositejem Obradovićem in Vukom Karadžićem. O Dositeju Obradoviću in ruskih basnopisih njegovega časa piše Milica Mili-drugović, Vladeta Vuković pa je napisal prispevek o Dositeju Obradoviću kot prosvetitelju. Fatima Muminović razmišlja o kritiško esejističnih meditacijah Josipa Vidmarja, pri čemer posebej razčlenja njegove oblike nastopanja, kot so esej, meditacija in polemika. Fatima Muminović je med drugih zapisala: »Vidmar, na eni strani svobodnjak po naravi, na drugi moralist, si prizadeva za estetsko načelo, da se začenja prava poezija pri naravi, da pa je razumsko razlaganje poezije malone jalovo opravilo. S tem v zvezi je širina njegove estetike, da se nadarjenost pojavlja na prostranstvu duha, kjer in kadar mu je drago, kar je izzvalo nespোরazum na strani številnih estetikov in ideologov, ki vidijo edini namen umetniškega ustvarjanja v uporabni vlogi težnje. Dejstvo, da je Vidmar

predstavil več kot sto petdeset del svetovne književnosti, kaže, koliko je kritik, ki se s svojim delom odpira svetu. Končno, če je smisel umetnosti, da odkriva pota prihodnosti, kritika pa je od nje neločljiva, potem sta umetnost in kritika v istem razmerju do prihodnosti. Paradoks je pa v tem, da je kritika brez umetniške predloge nemogoča, ta pa brez nastanka; iz česar sledi, da je kritika vedno odprta tistemu, kar je bilo, drugače kot umetnost, ki teži k tistemu, kar bo. V tem se razpozna pritenjeni spopad med umetnostjo in njeno kritiko, in sicer tako, da pokaže, kako nemogoče je, da bi bila kritika vodnik umetnosti,« piše med drugim Fatima Muminović v sarajevskem Izrazu.

*

Tristodevetinštirideseta številka Književne reči, ki izhaja v Beogradu, je posvečena arabski književnosti, uredila pa sta jo Vladimir Pištalo in Dejan Simonović. V uvodu je objavljenih deset vprašanj kritikov egiptovskemu nobelovcu Nagibu Mahfuzu, ki odgovarja nanja. Srpko Leštarič, ki je eden izmed prevajalcev teh besedil iz arabščine, predvsem ljudskih pripovedk, pojasnjuje v svoji razpravi vprašanja jezika in prevajanja arabskega ljudskega blaga. O prevajanju umetne literature pa govori Jovan Kuzminac, ki je s svojim prevodom dodal še nekaj najnunejših zapisov o arabskih književnikih, ki nastopajo v tej številki.

*

V 183. številki beogradskega časopisa Književne novine se Jovan Deretić v članku *Kosovske analogije* oglašja v zvezi s položajem Srbov na Hrvaškem, o čemer je natisnjeno tudi sporočilo Združenja književnikov Srbije in srbskega centra PEN. V uvodu pa Milovan Djilas objavlja daljši zapis z naslovom *Dve usodi*. V njem predstavlja portreta prota Miloša Popovića iz Črne gore in Sloven-

ca Borisa Vojnilovića, mitrovškega zapornika, ki je po Djilasovih besedah sodeloval v boju za oblast v Centralnem komiteju KP, med vojno pa so ga ustrelili četniki. Milovan Djilas je med drugim zapisal: »Ko sem med bivanjem v Užicu novembra 1941 od nekega tudi pobeglega zapornika ali srbskega funkcionarja zvedel za Vojnilovičev konec, sem to povedal Kardelju, ki je Vojnilovića dobro poznal iz partijskega dela v Sloveniji. Kardelj je z grajalno jedkostjo pripomnil: »To je Vojnilovič!« Kakor da mi je bila takrat Kardeljeva pripomba jasnejša kot danes: hotel je reči, da je bil Vojnilovič brezciljno doktrinaren in nesmiselno trdoglav. »Vojnilovič je v nasprotovanju razrednemu sovražniku in tovarišem s svojo smrtjo nedvomno potrjeval svojo vero,« je med drugim zapisal Milovan Djilas. Sicer pa se v tej številki oglašja tudi urednik Miodrag Perišić s člankom *Srečno pot, Veneti!* »Prav zaradi tega,« piše med drugim Miodrag Perišić, »so videti naivni pa tudi nesmiselno zvenijo trenutna moralistična zgražanja, protesti, mitingi, sestanki na izredna stanja, da bi nekako preprečili sprejeta dopolnila k slovenski ustavi. Vsa ta ideološka nervoza se žal oddaja iz Srbije in Črne gore, medtem ko v partijskih organizacijah v JLA potekajo sestanki, ki jih imajo civilisti za prikrito grožnjo. Drugi modro molčijo,« je med drugim zapisal Miodrag Perišić v Književni reči.

*

V deveti številki beogradske Književnosti objavlja Tomaž Šalamun šest pesmi v prevodu Josipa Ostija. Milorad Pavić je napisal *Kratko zgodovino Beograda*, v kateri je popisal tudi kulturno življenje. Miroslav Toholj je napisal kratko novelo z naslovom *Noč velikega psa*, Anton Kolendić pa začelna v Pričevanjih objavljati svoje prispevke o Mošu Pijadeju kot pesniku in navaja nekaj zgledov njegove zaporniške poezije.

*

* V dvojni številki (1–2) novosadskega Letopisa Matice srpske je Gojko Janjušević prevedel sedem pesmi Edvarda Kocbeka. Naš pesnik pa se pojavlja tudi v eni izmed osmih pesmi, ki jih s skupnim naslovom *Slovo od evropskega humanističnega idealizma* objavlja Izet Sarajlić. Judita Šalgo je napisala esej z naslovom *Irena ali o Marini ali o življenjepisu*, v katerem obravnava predstavitev Marine Cvetajeve spod peresa Irene Vrkljan.

*

Tristopetinšestdeseta številka novosadskih Polj je posvečena filmski ustvarjalnosti Ingmarja Bergmana. Med prevedenimi osvetlitvami dela tega švedskega scenarista in režiserja so tudi tri izvirne. Tako Nikola Stojanović v prispevku *Bergmanov obračun s samim sabo* obravnava njegov film *Persona*. O motivu potovanja v filmih Ingmarja Bergmana piše Miroljub Stojanović v sestavku *Zvezde in druga telesa*. Milan Pribišić pa se v članku *Bergman, igralke* ustavlja ob petih glavnih igralkah v njegovih filmih.

*

V 13. številki skopskega Spektra piše Mihajlo Georgievski o potopisni in letopisni literaturi v Makedoniji in pri tem še posebej obravnava najstarejša makedonska potopisca, Arsenija Solunskega iz XIV. stoletja in Mihaila Kratovskega iz

XVII. stoletja. Olivera Marković piše o pesniškem svetu Radovana Pavlovskega. Nada Petkovska razčlenja *Partituro za Mirona*, ki jo je Kole Čašule napisal kot tragično farso o razosebljenem človeku v totalitarni družbi.

*

V osmi številki bratislavskega časopisa Slovenské pohľady je objavljen pogovor, ki sta ga imela Valér Mikula in Ján Štrasser s književnikom Vít' azoslavom Hroncem, urednikom novosadske slovaške revije *Nový život*. Iz tega časopisa pa je ponatisnjen tudi skrajšani zapis Michala Harpáña o romanu v predvojni literaturi jugoslovanskih Slovakov. O noveli *Večnost je zelena*, ki je izšla spod peresa Pavla Vilikovskega, pišeta Valér Mikula (*S skrajnostjo k zmernosti, z obscenostjo k lepši prihodnosti*) in Vladimír Macura (*Prigode in izkušnje agenta Münchhausna*).

*

Osmo številka vzhodnoberlinskega časopisa Neue Deutsche Literatur prinaša literaturo na temo Ko se je začela vojna. Klaus Beuchler objavlja pripoved z naslovom *Rojstni dan*. Berta Waterstradt je napisala črtico *Prvi dan vojne*. Joachim Nowotny je prispeval zapis z naslovom *Zamenjani čas*.